

แนวคิด ทฤษฎีงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์

แนวคิดงานชุมชนสัมพันธ์

เฮมา เจอ ดุง (อ้างถึงใน มีชัย นฤถกิจ, 2533 : 2-3) ได้กล่าวถึง ชุมชนหรือมวลชนสัมพันธ์ ว่าหมายถึง คนหรือประชาชนทั่วไปที่ผ่านการศึกษาอบรม ได้รับการบ่มเพาะหรือปลูกเร้า ซึ่งนำความรู้ที่นึกนึกคิดอย่างค้ำยง จนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2543 : 4) ได้กล่าวถึงชุมชนสัมพันธ์ว่าหมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องผูกพันกัน มีแนวความคิดไปในทางเดียวกัน สามารถรวมกำลังกันดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อประโยชน์ร่วมกันได้จากแนวคิดดังกล่าว งานชุมชนสัมพันธ์ จึงหมายถึง งานที่มุ่งเสริมสร้างความรู้ แนวคิด แก่มวลชนให้เกิดความสัมพันธ์และสามารถดำเนินกิจกรรมร่วมกันอันเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมได้

งานชุมชนสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นแนวความคิดที่มาจากปรัชญาของตำรวจ ที่กล่าวไว้ว่า ตำรวจคือประชาชน และประชาชนคือตำรวจ เป็นการเน้นให้เห็น ความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชนที่จะต้องรักษาไว้ ซึ่งสัมพันธ์ภาพอันดีต่อกัน (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2543 : 7-9) ส่วนชาญวุฒิ วัชรพุกก์ (2533 : 76) , แสง วีระสวัสดิ์ (2533 : 26) , สวัสดิ์ อมรวินวัฒน์ (2534 : 2) ได้ให้ความหมายของงานชุมชนสัมพันธ์ในหน้าที่ตำรวจว่าหมายถึง กระบวนการสร้างเสริมความเข้าใจที่ดีระหว่างประชาชนกับตำรวจ ให้ความรู้แก่ประชาชนในการป้องกันตนเอง ครอบครัว และชุมชน ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมและสนับสนุนตำรวจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ขาดสติให้โทษ และอุบัติเหตุรวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่มีในชุมชน โดยตระหนักว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาส่วนรวมของสังคมซึ่งทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันป้องกันและแก้ไข

จากวิวัฒนาการของตำรวจในระยะเริ่มแรก บุคคลที่ทำหน้าที่ตำรวจ คือประชาชน ต่อมาภายหลังจึง ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานตำรวจอย่างเป็นทางการเพื่อทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมขึ้น โดยเฉพาะ ตำรวจได้รับการพัฒนาเรื่อยมา จนได้ชื่อว่าเป็นหน่วยงานหลักของสังคมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ที่ผ่านมามีเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทำหน้าที่ปราบปรามตามลำพัง โดยขาดความร่วมมือจากประชาชน การปฏิบัติหน้าที่เป็นการใช้ยุทธวิธีแบบจารีตประเพณี ซึ่งได้แก่ การตรวจท้องที่ การตั้งจุดตรวจ การให้บริการประจำที่พักสายตรวจ การติดต่อสื่อสารกับ

ประชาชน โดยมุ่งเน้นในเรื่องการประชาสัมพันธ์ ที่เป็นการติดต่อสื่อสารในลักษณะทางเดียว จึงไม่ทราบถึงความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง การปฏิบัติหน้าที่ก็ไม่ได้ผลเท่าที่ควร ดังนั้นจึงได้มีงานชุมชนสัมพันธ์เกิดขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในงานตำรวจ และร่วมป้องกันปัญหาอาชญากรรม เพื่อความสงบสุขของประชาชนในสังคม (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2543 : 39)

จากแนวความคิดงานชุมชนสัมพันธ์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จะต้องอาศัยวิธีการทางจิตวิทยา การศึกษา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา และการสื่อสาร ซึ่งรวมเรียกว่า พฤติกรรมศาสตร์ กล่าวคือ ต้องมีการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการป้องกันและควบคุมปัญหาอาชญากรรม โดยมุ่งให้ประชาชนตระหนักว่า งานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรมนั้นเป็นหน้าที่ของประชาชนด้วย มิใช่เป็นหน้าที่ของตำรวจแต่เพียงฝ่ายเดียว เพราะปัญหาอาชญากรรมจะส่งผลกระทบต่อประชาชนทุกคน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องให้กระบวนการทางการศึกษา คือการแนะนำให้ความรู้แก่ประชาชน โดยใช้งานชุมชนสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นสื่อกลาง เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมของชุมชน

ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์

ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ (Community Relation Approach) เป็นแนวคิดที่รู้จักในนามของสำนักนิเวศวิทยาอาชญากรรม (The Ecological School of Criminology) ทฤษฎีนี้มุ่งให้ความสำคัญไปที่ชุมชน และการอยู่ร่วมกัน โดยดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม ถือได้ว่าเป็นทฤษฎีแนวใหม่ที่ทันสมัยทันเหตุการณ์ในปัจจุบัน เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชาชน ความแออัดของที่อยู่อาศัย วัฒนธรรมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งการเติบโตทางเศรษฐกิจ ล้วนมีความสัมพันธ์หรือมีผลกระทบโดยตรงกับประชาชนทุกระดับ เป้าหมายของทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ ได้แก่ การสร้างความรู้ที่ร่วมกันให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของในชุมชน หมู่บ้านนั้น ๆ โดยจัดทำเป็นโครงการต่าง ๆ เช่น ถูกเสือชาวบ้าน เพื่อสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน โครงการเยาวชนสัมพันธ์ เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ การแสดงความสามารถ การพัฒนาบุคลิกภาพ ความคิด อารมณ์ และการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น โครงการนี้จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันไม่ให้เยาวชนกระทำความผิดได้ (นวลจันทร์ หัตถ์ชัยกุล, ม.ป.ป. : 285 - 288)

1. ขั้นตอนการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์

การดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์แบ่งการปฏิบัติเป็น 2 ระดับ คือ ระดับผู้บริหารงานชุมชนสัมพันธ์ และระดับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2543 : 35 – 38)

1) ระดับผู้บริหารงานชุมชนสัมพันธ์ ผู้บริหารงานชุมชนสัมพันธ์นอกจากจะต้องทำหน้าที่อำนวยการ และควบคุมการปฏิบัติงานแล้วจะต้องเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดเตรียมบุคลากร เครื่องมือเครื่องใช้ การศึกษาและจัดทำข้อมูลท้องถิ่น และกำหนดแผนการปฏิบัติงานให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ ดังนี้

1.1) การคัดเลือกบุคลากร ผู้บริหารจะต้องพิจารณาคุณสมบัติของบุคลากร ผู้ที่จะออกไปปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์อย่างละเอียดรอบคอบเป็นอันดับแรก หากจัดให้บุคลากรที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมออกไปปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์แล้ว ความล้มเหลวย่อมเกิดขึ้น บุคลากรที่จะออกไปปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์นั้นจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1.1.1) มีอุดมการณ์และความประพฤตินดี กล่าวคือ ต้องเห็นกับประโยชน์ส่วนรวม มีความเสียสละ และประพฤติปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชนและผู้อื่น เช่น ไม่มั่วสุมกับอบายมุข นอกจากนั้นจะต้องเป็นผู้มีความมุ่งมั่นตั้งใจจริงในการทำงานเพื่อสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับประชาชน

1.1.2) มีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถเข้ากับประชาชนได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้การทำงานเข้ากับประชาชนได้ดี ไม่สร้างปัญหา ขัดข้องขัดแย้งกับประชาชนในพื้นที่ได้

1.1.3) มีบุคลิกดี มีลักษณะเป็นผู้นำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อดทนอดกลั้น บุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยจูงใจและสร้างศรัทธา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพยายามคัดเลือกผู้ปฏิบัติงานที่มีบุคลิกภาพดี อดทน สง่าผ่าเผย แต่งกายสะอาด รู้จักใช้วาจาที่สุภาพ นุ่มนวล มีสัมพันธภาพที่เหมาะสมที่จะเป็นผู้นำประชาชนในชุมชนได้ อีกทั้งร่างกายจะต้องมีความสมบูรณ์พร้อมที่จะเผชิญต่ออุปสรรคในพื้นที่ทุกรูปแบบ

1.1.4) มีไหวพริบปฏิภาณ สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสม รวมทั้งสามารถปรับรูปแบบของกรปฏิบัติงานให้เข้ากับสภาพชุมชนและพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.5) ผ่านการอบรมด้านการประชาสัมพันธ์ และชุมชนสัมพันธ์มาก่อน ผู้ที่จะปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในงานด้านการประชาสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์อย่างถ่องแท้ มิฉะนั้นแล้วจะไม่ทราบเลยว่าจะต้องทำอะไร เมื่อใด และอย่างไรให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่แท้จริงของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

1.1.6) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสม ความรู้เป็นสิ่งสำคัญในการถ่ายทอดคให้ประชาชนเกิดความเข้าใจ ในแต่ละชุมชนจะมีประชาชนที่มีพื้นฐานความรู้แตกต่างกัน ในบางพื้นที่ที่ประชาชนมีความรู้ โดยเฉลี่ยในระดับอุดมศึกษาอาจจำเป็นที่จะต้องเลือกใช้เจ้าหน้าที่สำรวจที่มีความรู้เท่าเทียมกัน หากพื้นที่ใดที่ประชาชนมีความรู้ปานกลางและขั้นพื้นฐานก็อาจเลือกใช้เจ้าหน้าที่สำรวจที่ความรู้ระดับที่เหมาะสม ผสมผสานกันเพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถในการรับรู้ของประชาชนในพื้นที่ อย่างไรก็ตามความรู้ในด้านชุมชนสัมพันธ์นั้นทุกคนจะต้องได้รับการฝึกอบรมและปรับพื้นฐานความรู้ให้เท่าเทียมกันเพื่อที่จะได้สามารถทำงานแทนกันได้

1.1.7) มีความรู้ความสามารถพิเศษ ความรู้ความสามารถพิเศษมีส่วนช่วยเสริมงานด้านชุมชนสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดี การอบรมหรือชี้แนะประชาชนในลักษณะการถ่ายทอดความรู้ด้านตัวบทกฎหมายหรือข้อแนะนำตามคู่มือที่แจกจ่ายแต่เพียงอย่างเดียวอาจไม่ประสบความสำเร็จเสมอไป แต่ถ้าสำรวจที่เข้าไปปฏิบัติงานในชุมชนมีความรู้พิเศษ เช่น ช่างไม้ ช่างเครื่องยนต์ การเกษตร หรือการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ฯลฯ เป็นต้น การช่วยเหลือและร่วมกิจกรรมกับประชาชนโดยใช้ความรู้ความสามารถพิเศษดังกล่าว ย่อมช่วยสร้างความเข้าใจ ความเห็นอกเห็นใจ และสนับสนุนให้การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ได้ผลดียิ่งขึ้น ดังนั้นในทีมงานที่ทำหน้าที่ชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์ควรมีเจ้าหน้าที่สำรวจที่มีความรู้ความสามารถพิเศษดังกล่าวอย่างน้อยหนึ่งคนเข้าร่วมงานด้วย

1.2) การเตรียมเครื่องมือเครื่องใช้ ความพร้อมของเครื่องมือเครื่องใช้ย่อมมีส่วนช่วยในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์เป็นอย่างมาก ถ้าใช้การบรรยายให้ความรู้แก่ประชาชนอย่างเฉยๆ ผู้ฟังอาจเกิดความเบื่อหน่ายได้ นอกจากนั้นความรู้พื้นฐานของผู้ฟังแต่ละคนไม่เท่ากัน ผู้ฟังบางคนอาจเข้าใจได้ดีเมื่อรับฟังเพียงครั้งเดียว แต่บางคนเมื่อฟังแล้ว 2 - 3 ครั้งก็ยังไม่เข้าใจและไม่บังเกิดผลเท่าที่ควร ฉะนั้นผู้บริหารงานชุมชนสัมพันธ์ควรเตรียมการด้านงบประมาณเพื่อจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ ดังนี้

1.2.1) เครื่องขยายเสียง พร้อมเครื่องทำไฟขนาดเล็ก

1.2.2) ไวท์บอร์ด กระดานดำ

1.2.3) เครื่องฉายแผ่นใส สไลด์ พร้อมจอฉาย

1.2.4) กล้องถ่ายภาพวิดีโอ เครื่องเล่นวิดีโอ โทรทัศน์

1.2.5) กล้องถ่ายรูป

1.2.6) เครื่องฉายภาพยนตร์ พร้อมจอ

1.2.7) เอกสารแนะนำให้ความรู้แก่ประชาชน

2) รับผิดชอบหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์มีเป้าหมายสุดท้ายในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนและสมาชิกของชุมชนมีความสามารถในการป้องกันตนเองจากปัญหาอาชญากรรม ขาดสติให้โทษ อุบัติภัย และปัญหาอื่น ๆ ได้ในระดับหนึ่ง ตลอดจนให้มีความเต็มใจร่วมมือสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อให้เกิดความสงบสุขขึ้นในสังคม ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์จะออกดำเนินการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ีระหว่างประชาชนกับตำรวจ ให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันตนเองและชุมชนจากปัญหาอาชญากรรมและปัญหาอื่น ๆ และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

การดำเนินการดังกล่าวอาจแบ่งย่อยเพื่อให้เกิดความชัดเจน ได้เป็น 7 ขั้นตอน (ภาพประกอบ 1)

ขั้นตอนที่ 1 การพบปะเยี่ยมเยียนและร่วมกิจกรรม

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ ได้รู้จักคุ้นเคยและเป็นที่ยอมรับของผู้นำชุมชน และประชาชนในพื้นที่ สร้างความสัมพันธ์อันดี เพื่อให้เกิดความร่วมมือจากประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วม สนับสนุนในงานชุมชนสัมพันธ์ต่อไป ซึ่งการดำเนินงานจะกระทำไปพร้อม ๆ กัน 2 ประการ คือ ประการแรก ผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์จะต้องเริ่มสร้างความรู้จักคุ้นเคยกับมวลชนหรือบุคคลกลุ่มเป้าหมาย แสดงความเป็นมิตร สุภาพอ่อนน้อม และความจริงใจ และประการที่สอง คือ ผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์จะต้องศึกษาสภาพของพื้นที่หรือบุคคลกลุ่มเป้าหมาย ด้วยวิธีการพูดคุย สัมภาษณ์ สอบถาม หรือวิธีการอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาชุมชนและวิเคราะห์สภาพปัญหาชุมชน

มีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้ รู้จัก และเข้าใจสถานการณ์ปัญหาและความต้องการของชุมชน อันเป็นพื้นฐานของการวางแผน การตัดสินใจ และดำเนินกิจกรรมร่วมกับชุมชนได้อย่างเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 3 การร่วมวางแผนงาน

มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจปัญหาเนื้อหาสาระ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการเลือกตัดสินใจและวางแผน อันเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงานและรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อระดมสมอง และเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ ผู้นำชุมชน และประชาชน เพื่อการกำหนดนโยบาย แนวทาง แผนการปฏิบัติงาน และกิจกรรมที่เหมาะสม รวมทั้งเงื่อนไขการสนับสนุนการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์

ขั้นตอนที่ 4 การเตรียมการจัดระบบงานและประเมินความพร้อม

มีวัตถุประสงค์เพื่อดำรวจความพร้อมของบุคลากรที่จะไปปฏิบัติงาน การประเมินความพร้อมทางด้านจัดระบบงาน การมอบหมายและแบ่งภาระหน้าที่รับผิดชอบ การจัดขั้นตอนการปฏิบัติงานและการประสานระหว่างบุคลากรขององค์กรและหน่วยงานต่างๆ

ขั้นตอนที่ 5 การให้ความรู้

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันตนเองและชุมชน จากปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติดให้โทษ อุบัติภัยและปัญหาอื่นๆ โดยให้ประชาชนในชุมชนทราบถึงที่มาและสาเหตุของปัญหา และสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะสมาชิกของชุมชน อีกทั้งแนวทางในการแก้ไขปัญหา และให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ขั้นตอนที่ 6 การจัดระบบประสานความร่วมมือ

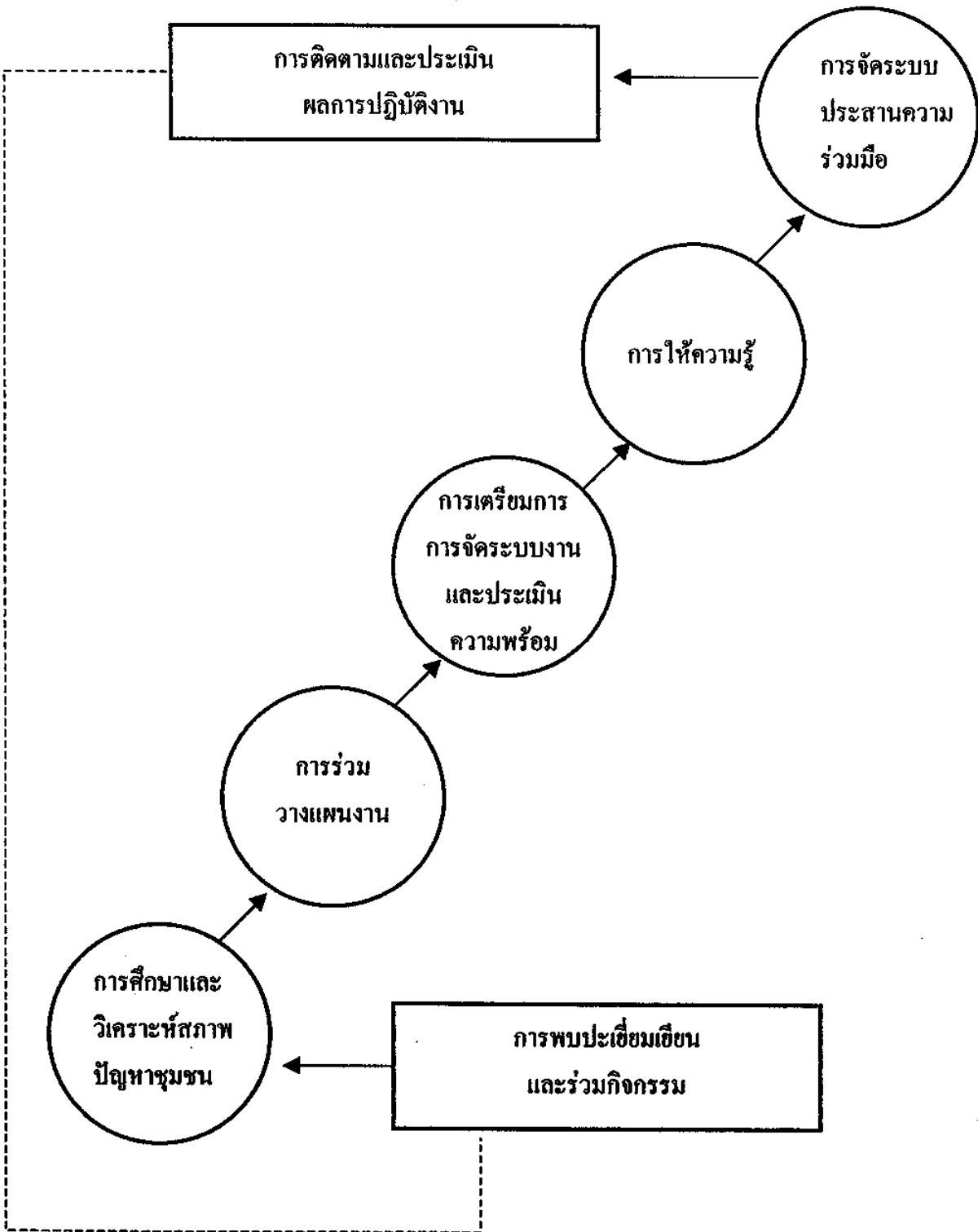
มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและตำรวจมีการประสานงานที่ดี ซึ่งแต่ละฝ่ายต้องมีความรู้ความเข้าใจ และเห็นชอบกับการประสานงาน และดำเนินการตามกระบวนการดังกล่าวอย่างจริงจัง ดังนั้นประชาชนกับตำรวจจึงต้องมีส่วนร่วมในการพิจารณา และจัดระบบประสานความร่วมมือที่ดีและมีประสิทธิภาพสูงสุด

ขั้นตอนที่ 7 การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

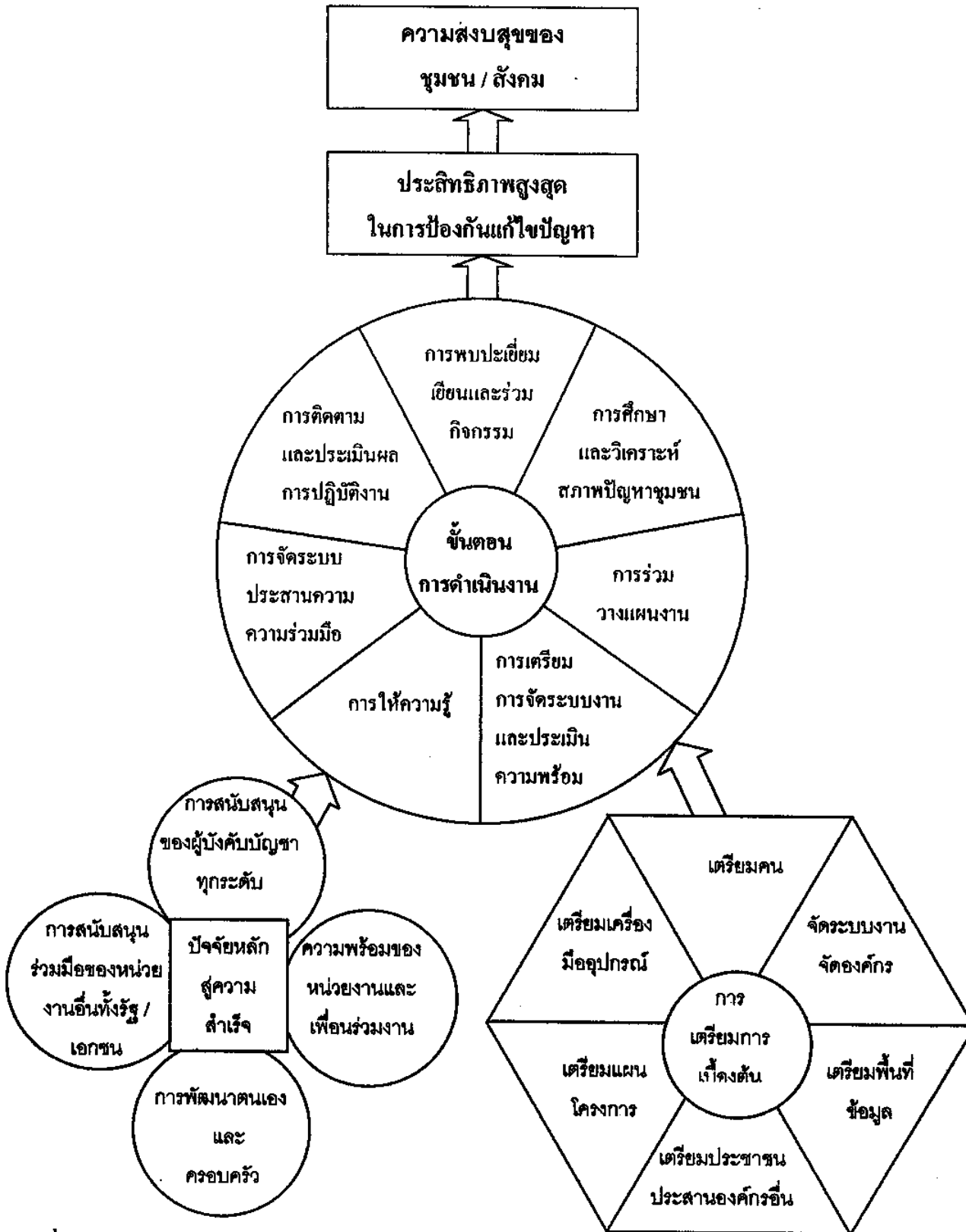
เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการทำงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะได้เริ่มจัดระบบงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งจะทำให้ทราบปัญหาและข้อมูลต่างๆ และนำมาประเมินวิเคราะห์ โดยเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ร่วมติดตามประเมินผลกับผู้นำชุมชนและประชาชนในชุมชน

การดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์เพื่อให้ประสบความสำเร็จนั้น นอกจากจะต้องดำเนินงานตามขั้นตอนทั้ง 7 ประการแล้ว ยังต้องคำนึงถึงปัจจัยหลัก 4 ประการ ได้แก่ การสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา ความร่วมมือของหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชน ความพร้อมของหน่วยงานและผู้ปฏิบัติ และการพัฒนาตนเองและครอบครัว อีกทั้งการเตรียมการเบื้องต้น ได้แก่ การจัดระบบงานเตรียมแผนโครงการ ข้อมูล คน เครื่องมือ และการประสานงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการป้องกันแก้ไขปัญหาดังภาพประกอบที่ 2 ในการศึกษาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ครั้งนี้ผู้วิจัยจะเน้นศึกษาการดำเนินการในขั้นตอนที่ 5 การอบรมให้ความรู้

ภาพประกอบ 1 ลำดับขั้นตอนการดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์

ภาพประกอบ 2 กระบวนการงานชุมชนสัมพันธ์

ที่มา : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2543

หลักในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ได้รับการพัฒนาจาก ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ประการ คือ การประชาสัมพันธ์ (PUBLIC RELATION) การให้บริการประชาชน (PUBLIC SERVICE) และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน(PUBLIC PARTICIPATION) (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2543 : 9 - 10)

ประการที่ 1 การประชาสัมพันธ์ เป็นจุดเริ่มต้นของงานชุมชนสัมพันธ์ในหน้าที่ของ ตำรวจ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้เข้าใจการดำเนินงานของตำรวจในด้านต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์จะดำเนินการต่อกลุ่มประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เช่น นักศึกษา นักเรียน สหพันธ์แรงงาน เพื่อให้บุคคลแต่ละกลุ่มเหล่านั้นเข้าใจวัตถุประสงค์ นโยบาย วิธีการ ปัญหา และข้อจำกัดของตำรวจ รวมทั้งให้เกิดความมั่นใจว่าตำรวจจะรักษากฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและด้วยความเที่ยงธรรม อย่างแท้จริง การประชาสัมพันธ์ในงานชุมชนสัมพันธ์นั้นเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน อาชญากรรม ปัญหาสาเหตุคิดให้โทษ การจราจร อุบัติภัยต่างๆ และกฎหมายที่ประชาชนควร ทราบ รวมทั้งจัดนิทรรศการ แลกผลการทำงานปฏิบัติงานของตำรวจให้ประชาชนทราบ ตลอดจนพบปะ เยี่ยมเยียนประชาชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประชาชนกับตำรวจ ฉะนั้นการประชาสัมพันธ์ในงานชุมชนสัมพันธ์ไม่ใช่เพียงแค่สร้างภาพพจน์ให้แก่ตำรวจเท่านั้น แต่เป็นงานระยะยาว ที่มุ่งสร้างความคุ้นเคยระหว่างตำรวจและชุมชน เพื่อกระตุ้นการปฏิบัติที่มุ่งแก้ไขปัญหของชุมชน จะเห็นว่าการติดต่อสื่อสารระหว่างตำรวจและประชาชนจะเป็นลักษณะสองทาง คือ นอกจากตำรวจ จะเป็นผู้พูดหรือผู้ให้ข้อมูลแล้ว ตำรวจยังได้รับฟังข้อมูลข่าวสารจากประชาชนอีกด้วย เช่น ปัญหา ความเดือดร้อนหรือข้อเสนอแนะ เป็นต้น ในส่วนงานประชาสัมพันธ์ของตำรวจ เตรียม ดันติเวชกุล (2531 : 306) ได้ศึกษางานประชาสัมพันธ์ของกรมตำรวจภายในช่วงปี พ.ศ.2532 - 2542 พบว่า แนวโน้มโครงสร้างงานประชาสัมพันธ์ของกรมตำรวจ จะมีการจัดตั้งหน่วยงานประชาสัมพันธ์ ประจำอยู่ทุกหน่วยงานและทุกสถานีตำรวจ โดยมุ่งเน้นพิจารณาคุณสมบัติของผู้ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับงานมากขึ้น ผลการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าการคัดเลือกบุคคลเข้ามาทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญ การประชาสัมพันธ์ในงานตำรวจนั้น มีการให้บริการประจำสถานี และการให้บริการนอกสถานที่โดยจัดเป็นชุดตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ฉะนั้นจึงมีการคัดเลือกตำรวจ ผู้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่และอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับงานประชาสัมพันธ์เพื่อให้ตำรวจปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ไปสู่การมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในชุมชน เพื่อที่จะได้รับความร่วมมือจากประชาชน อันจะเป็นผลให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของกิจการตำรวจ

ประการที่ 2 การให้บริการแก่ชุมชนด้วยการออกบริการและให้ความช่วยเหลือแนะนำ แก่ประชาชนและจัดตั้งศูนย์บริการในชุมชนนั้นๆ เป็นการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับ ประชาชน ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมความร่วมมือที่ตำรวจจะได้รับจากประชาชนมากยิ่งขึ้น การดำเนิน

การในการให้บริการแก่ประชาชนนั้นกระทำได้หลายรูปแบบ ทั้งในรูปแบบของการบริการต่าง ๆ ไปสู่ประชาชน และในรูปแบบของการช่วยเหลือต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของตำรวจ การพิจารณาว่าจะใช้รูปแบบใดแก่ประชาชนกลุ่มใดนั้น จะต้องพิจารณาความเหมาะสมกับสภาพของแต่ละท้องถิ่นด้วย

ประการที่ 3 การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับประชาชน อาจดำเนินการโดยการเข้าไปร่วมงานกับสมาคมหรือองค์กรที่จัดตั้งขึ้นแล้ว รวมทั้งประชาชนที่รวมกันเป็นหมู่เหล่า การดำเนินการดังกล่าวนอกจากจะเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์การทำงานร่วมกับประชาชนในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ แล้ว ยังเป็นวิธีการที่จะชักนำให้ประชาชนหันมาให้ความสนใจในปัญหาอาชญากรรมที่ชุมชนนั้นประสบอยู่ และมีส่วนช่วยสนับสนุนตำรวจในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

2. การพิจารณาพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์

เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาคัดเลือกพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์มีดังนี้ (กรมตำรวจ, 2532. : 11 - 12)

- 1) พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีปัญหาเรื่องขบวนการโจรก่อการร้าย และกลุ่มโจรเรียกค่าไถ่
 - 2) พื้นที่ที่มีปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชนหรือระหว่างประชาชนกับประชาชน
 - 3) พื้นที่ที่มีปัญหาอาชญากรรมและการแพร่ระบาดของยาเสพติดสูง
 - 4) พื้นที่ตามแนวชายแดนของประเทศที่มีปัญหาการลักลอบเข้าเมือง การลักลอบค้าอาวุธสงครามและวัตถุระเบิด สินค้าหนีภาษี หรือลักลอบนำรถยนต์ รถจักรยานยนต์ออกนอกประเทศ
 - 5) พื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกและภาคใต้ พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว
 - 6) พื้นที่ที่มีปัญหาเกี่ยวกับการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า
 - 7) พื้นที่ในเขตเมืองหรือชุมชนหนาแน่น
- การที่จะกำหนดว่าพื้นที่ใด ควรเป็นพื้นที่เป้าหมายในการปฏิบัติงานนั้น ต้องมีเหตุผลชัดเจน เพราะจะมีผลอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์
- ชุมชนหรือพื้นที่กลุ่มเป้าหมายดังกล่าวแบ่งได้เป็นหลายลักษณะ (คณะกรรมการดำเนินการประชาสัมพันธ์ชุมชนและมวลชนสัมพันธ์, 2534 : 39) ดังนี้

1) ชุมชนตามสภาพพื้นที่ (Territorial Community) ได้แก่ ชุมชนที่ประชาชนอาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกันโดยสภาพภูมิศาสตร์

2) ชุมชนตามผลประโยชน์ร่วมกัน (Interest Community) ได้แก่ การรวมตัวเป็นชุมชนที่เกิดขึ้นจากการมีผลประโยชน์อย่างเดียวกัน โดยไม่คำนึงถึงสภาพภูมิศาสตร์หรือบริเวณที่มีขอบเขตกว้างหรือพื้นที่จำกัด ชุมชนลักษณะนี้อาจมีการขยายตัวได้กว้างออกไปได้ครบเท่าที่กลุ่มประชาชนที่มีผลประโยชน์อย่างเดียวกันมีความต้องการแบบเดียวกันเพิ่มมากขึ้น เช่น ประชาชนตามซอยต่าง ๆ ที่มาจับซื้อรถจักรยานยนต์รับจ้างอาจมาจากพื้นที่ห่างไกล แต่มีผลประโยชน์เช่นเดียวกัน คือ มารวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มรถจักรยานยนต์รับจ้างตามซอยต่าง ๆ หรือกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่ที่มาค้าขายสินค้าร่วมกันตามย่านชุมชนต่าง ๆ เป็นต้น

3) ชุมชนตามความผูกพันด้านจิตใจ (Attachment Community) ได้แก่ ชุมชนที่ประชาชนมีความรู้สึกผูกพันกับพื้นที่นั้น มีความเต็มใจที่จะเข้ามาอยู่ในชุมชนนั้น ๆ อย่างมั่นคง เช่น ชุมชนที่มักเป็นที่รวมของชาวอีสาน หรือคนต่างชาติ เป็นต้น

รูปแบบของชุมชนทั้งสามลักษณะดังกล่าวในบางครั้งอาจซ้ำซ้อนกัน บ่อยครั้งที่ชุมชนตามผลประโยชน์ร่วมกันอาจกระจายอยู่ในชุมชนตามสภาพพื้นที่ เช่น ชุมชนท้องถิ่นอาจประกอบด้วยชุมชนทางศาสนา ชุมชนธุรกิจการค้า และชุมชนหาบเร่ เป็นต้น การแบ่งแยกชนิดของชุมชนดังกล่าว อาจมีประโยชน์ในการที่จะทำให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านใกล้เคียงเพียงใดและความเข้าใจเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในการใช้ดุลยพินิจพิจารณาความยากง่ายในการดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์ในท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง เช่น ชุมชนตามความผูกพันย่อมมีแนวโน้มในการให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของชุมชนได้ง่ายกว่า ดังนั้นในการเลือกพื้นที่เป้าหมายที่จะดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์ จึงควรสรรหาพื้นที่ที่มีลักษณะตามความผูกพันด้านจิตใจ ชุมชนตามผลประโยชน์ร่วมกันและชุมชนตามสภาพพื้นที่ตามลำดับ นอกจากนี้การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ยังต้องคำนึงถึงพื้นที่ในแง่ของปัญหาอาชญากรรมและปัญหาอื่น ๆ ซึ่งมีข้อควรวิเคราะห์ดังนี้

1) การวิเคราะห์ปัญหาอาชญากรรม ประชัช เปี่ยมสมบูรณ์ (2531 : 5) ได้กล่าวว่า อาชญากรรมเป็นการกระทำหรือพฤติกรรมใด ๆ ซึ่งเป็นการละเมิดปทัศถกนหรือ กล่าวอีกนัยหนึ่งอาชญากรรม คือ พฤติกรรมที่บ่อนทำลายสังคม โดยอาจจำแนกอาชญากรรมออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1.1) อาชญากรรมที่ปราศจากผู้เสียหาย อาชญากรรมประเภทนี้ เป็นอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดศีลธรรมจรรยาของบุคคล และที่เรียกเช่นนี้ก็เพราะผู้กระทำความผิดและ

ผู้เสียหายคือคนเดียวกัน เช่น ความคิดเกี่ยวกับการพนัน การค้าประเวณี การทำแท้ง การมีและใช้สิ่งลามกอนาจาร เป็นต้น

1.2) อาชญากรรมพื้นฐาน เป็นอาชญากรรมเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ร่างกาย หรือชีวิตของคนอื่น ๆ เช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย ฆ่าผู้อื่น เป็นต้น

1.3) อาชญากรรมองค์การ เป็นการรวมตัวของอาชญากรเข้าด้วยกันตามสายบังคับบัญชาในรูปองค์การ โดยจัดการวางแผนและดำเนินการเพื่อประกอบธุรกิจผิดกฎหมายประเภทต่าง ๆ อาชญากรรมประเภทนี้จะอาศัยอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองเพื่อผูกขาดการค้าเงินธุรกิจผิดกฎหมายนั้น ๆ เช่น การเป็นเจ้าของของสลากกินรวบ การค้าหญิงโดยบังคับให้ค้าประเวณี การค้ายาเสพติดให้โทษ การค้าไม้เถื่อน เป็นต้น

1.4) อาชญากรรมคอปกขาว เป็นอาชญากรรมที่ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งหน้าที่การงาน โดยอาจจะอยู่ในภาครัฐราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน และได้ใช้ตำแหน่งหน้าที่ไปทางมิชอบ เพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตน เช่น สมุห์บัญชีขยอกเงินในความรับผิดชอบของคน ข้าราชการรับเงินสินบนในการประมูลก่อสร้างสถานที่ราชการ และคณะกรรมการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการรับเงินโดยมิชอบจากผู้สมัครสอบ เป็นต้น

1.5) อาชญากรรมพิเศษ อาชญากรรมประเภทนี้เป็นอาชญากรรมที่มีลักษณะแตกต่างไปจากอาชญากรรม 4 ประเภทแรกทีกล่าวมา และจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขเป็นพิเศษ เช่น อาชญากรรมทางเศรษฐกิจและพาณิชย์ อาชญากรรมการก่อการร้าย อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น อาชญากรรมประเภทนี้มีความละเอียดอ่อน ซับซ้อน ยากต่อการควบคุมและหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งไม่สามารถดำเนินการ โดยลำพังได้ จำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือและการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกประเทศ

การวิเคราะห์ปัญหาอาชญากรรมดังกล่าวอาจวิเคราะห์ได้โดยการพิจารณาสถิติคดีที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ว่ามีความถี่ และสร้างความเดือดร้อนให้แก่ชุมชนมากน้อยเพียงใด ถ้ามีความถี่ทางอาชญากรรมสูง และประชาชนมีความหวาดหวั่นที่จะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมาก ชุมชนนั้นถือว่าเป็นพื้นที่ซึ่งจะต้องนำงานชุมชนสัมพันธ์เข้าไปปฏิบัติเป็นการเร่งด่วน

2) การวิเคราะห์ความเดือดร้อนของประชาชนจากปัญหาอาชญากรรม เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องรับฟังการร้องเรียนของประชาชน สื่อมวลชน หรือจะส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปสำรวจปัญหาต่าง ๆ ของประชาชนในชุมชน หากพบความเดือดร้อนเกี่ยวกับอาชญากรรม เจ้าหน้าที่ตำรวจจำเป็นต้องแสวงหาข้อเท็จจริงว่าเป็นอาชญากรรมประเภทใด ก่อความเดือดร้อนบริเวณใด ปัญหาอยู่ที่จุดใด และเป็นอย่างไร

3) การพิจารณาปัญหาเร่งด่วนบางประการที่จำเป็นต้องดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์ บางกรณีอาจเป็นงานนโยบายสำคัญ หรือมีปัญหาอาชญากรรมทำให้กระทบกระเทือนขวัญของประชาชน กรณีเหล่านี้จำเป็นต้องใช้งานชุมชนสัมพันธ์เข้าไปคลี่คลายปัญหา ผลการวิจัยของ ชูเกียรติ ภัยดี (2536 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมระหว่างเขตพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงานกับเขตพื้นที่ที่ไม่มี การปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์มีบทบาทในการป้องกันอาชญากรรมมากกว่าพื้นที่ที่ไม่ได้ดำเนินงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

การเลือกพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์ต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายอย่าง ได้แก่ พื้นที่ ชุมชน ปัญหาของชุมชนดังกล่าวข้างต้น ทำให้กิจกรรมที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ปฏิบัติไม่สามารถจำกัดรูปแบบที่แน่นอนตายตัวได้ แต่อาจสรุปการจัดกิจกรรมของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ได้เป็นสองประเภท คือ

ประเภทแรก ได้แก่ การจัดชุดตำรวจชุมชนสัมพันธ์ขึ้นภายในหน่วยงานตำรวจเพื่อรับผิดชอบการดำเนินกิจกรรมตามความเหมาะสมของท้องที่

ประเภทที่สอง ได้แก่ การสร้างโครงการสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจ เช่น เชิญประชาชนมาร่วมตรวจตราท้องที่ในรถสายตรวจ จัดให้มีการพบปะสังสรรค์ระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับประชาชนในท้องที่ อบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในการใช้รถใช้ถนน ป้องกันและจัดเวรยามรักษาความสงบ เป็นต้น

กล่าวได้ว่า พื้นที่ที่ตำรวจเข้าไปปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ โดยส่วนใหญ่เป็นชุมชนที่มีปัญหาอาชญากรรมสูง ประชาชนขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และเป็นชุมชนที่ก่อเหตุก่อการเกิดอาชญากรรม ชุมชนแออัดที่มีประชาชนที่มีรายได้น้อยรวมกันอยู่ หรือเป็นพื้นที่ซึ่งมีปัญหาพิเศษ เป็นปัญหาเร่งด่วน ที่จะต้องแก้ไขและสร้างศรัทธาแก่ประชาชน

การปฏิบัติงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดปัตตานี

การบริหารและการดำเนินโครงการชุมชนสัมพันธ์ของตำรวจภูธรจังหวัดปัตตานี ได้ใช้แผนหลักเป็นกรอบในการดำเนินงาน (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2543 : 25 - 27) ตามรายละเอียดดังนี้

1) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ส่วนที่ 3 การพัฒนาสภาพแวดล้อมสังคมให้ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคน ข้อ 3 การป้องกันและแก้ไข ปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด เพื่อเสริมสร้างความสงบสุขในสังคม โดยส่งเสริมงานชุมชน และมวลชนสัมพันธ์ในการแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมและยาเสพติด โดยภาครัฐเป็นผู้ส่งเสริมและ สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองและป้องกันตนเองได้มากขึ้น

2) แผนมหาดไทย ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2540 – 2544) มีหลักการเกี่ยวกับงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ดังนี้

2.1) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างประสิทธิภาพการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม โดยการส่งเสริมงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในการแก้ไขปัญหายาอาชญากรรม

2.1.1) ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมใน ทุกพื้นที่ โดยภาครัฐสนับสนุนกิจกรรมตามโครงการสำรวจชุมชนตลอดจนเสริมสร้างจิตสำนึกแก่ ประชาชนในการแจ้งข้อมูลหรือข่าวสารต่าง ๆ ให้แก่ทางราชการ

2.1.2) สร้างมาตรการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนรับทราบ ตรวจสอบการปฏิบัติ งานของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดี

2.1.3) ดำเนินการเชิงรุกโดยใช้สื่อของทางราชการส่งข่าวสารสู่ประชาชนและรับ ข้อมูลกลับโดยให้มีผู้ไปรษณีย์ที่อำเภอ กิ่งอำเภอทุกแห่ง เพื่อรับทราบข้อมูลข่าวสารและความ เดือดร้อนจากประชาชน

2.2) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างประสิทธิภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการเสริมสร้างบทบาทของสถาบันพื้นฐานให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

2.2.1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัว ชุมชน หมู่บ้าน โรงเรียนและ วัด เป็นสถาบันหลักในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

2.2.2) ส่งเสริมงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยภาครัฐเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองและ ป้องกันตนเองได้

3) แผนแม่บทของกรมตำรวจ ฉบับที่ 3 (2540 – 2544) ในด้านประชาสัมพันธ์ชุมชน และมวลชนสัมพันธ์ มีแผนงานชุมชนสัมพันธ์ซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางในการ ดำเนินแผนงาน ดังนี้

3.1) วัตถุประสงค์

เพื่อลดปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด อุบัติภัยและปัญหาดังคมอื่น ๆ การฝึก อบรมหรือจัดให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างตำรวจกับกลุ่มบุคคลเป้าหมายอันสำคัญ คือ กลุ่มเด็ก-

เยาวชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มชุมชนอยู่อาศัย ตลอดจนประชาชนทั่วไปในเขตความเร่งด่วนแรก คือ ชุมชนแออัด สถาบันการศึกษา ชุมชนที่อยู่อาศัยในเขตเมือง เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเหล่านั้นสามารถพึ่งตนเองได้ในระดับหนึ่ง ด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่น จัดฝึกอบรมเยาวชนอายุระหว่าง 15 – 25 ปี ตามโครงการเยาวชนสัมพันธ์ หรือฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้ด้านการป้องกันอาชญากรรม และอุบัติเหตุ ให้แก่นักเรียน นักศึกษา ในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพ และประชาชนทั่วไป ฝึกอบรมและจัดตั้งกลุ่มสมาชิกแจ้งข่าว จัดหุคปฏิบัติการณ์ชุมชนสัมพันธ์เพื่อเยี่ยมเยียนและสร้างความสัมพันธ์กับประชาชน เป็นต้น

3.2) แผนงานชุมชนสัมพันธ์

เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจนเกี่ยวกับงานชุมชนสัมพันธ์ โดยทุกสถานีตำรวจจะต้องมีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านชุมชนสัมพันธ์ มีเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ และมีแผนงานที่ชัดเจนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวอย่างแผนงานโครงการฝึกอบรมเยาวชนสัมพันธ์ ประจำปี 2542 และโครงการสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมของตำรวจภูธรจังหวัดปัตตานี

1. โครงการฝึกอบรมเยาวชนสัมพันธ์ ปี 2542

1) หลักการและเหตุผล

ตำรวจภูธรจังหวัดปัตตานี ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการให้ความร่วมมือของประชาชนในอันที่จะเป็นพลังสำคัญในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม แก่ปัญหาเด็กและเยาวชน ปัญหาการจลาจล ปัญหายาเสพติดให้โทษ ปัญหาเกี่ยวกับอุบัติเหตุ การมีส่วนร่วมของประชาชนนับเป็นปัจจัยสำคัญซึ่งจะทำให้มาตรการป้องกันประสบความสำเร็จ และการที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดังกล่าว ตำรวจต้องสร้างให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานของตำรวจ มีความเข้าใจในการทำงานของตำรวจ ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของตน รวมทั้งการเข้าใจกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง

2) วัตถุประสงค์ของโครงการ

2.1) เพื่อให้ประชาชนและเยาวชนเข้าใจถึงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ มีความใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างศรัทธาให้ประชาชนมีต่อตำรวจ

2.2) เพื่อให้ประชาชนและเยาวชนเป็นผู้เคารพกฎหมาย มีระเบียบวินัยและเคารพในสิทธิของผู้อื่น

2.3) เพื่อให้ประชาชนและเยาวชนตระหนักถึงความสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคม รู้จักการเสียสละและพัฒนาให้มีการรับผิดชอบต่อสังคม

2.4) เพื่อให้ประชาชน เยาวชน มีความรู้ในการป้องกันอาชญากรรมและมีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

3) เป้าหมาย

อบรมประชาชนและเยาวชน อายุระหว่าง 15 – 25 ปี จำนวนรุ่นๆ ละ 150 คนในพื้นที่ อ.เมือง จ.ปัตตานี

4) ระยะเวลาดำเนินการ

ระยะอบรม 1 รุ่น เป็นเวลา 5 วัน ระหว่างวันที่ 15 - 19 กรกฎาคม 2542

5) สถานที่ฝึกอบรม

โรงเรียนเบญจมราชูทิศปัตตานี

6) ผู้รับผิดชอบโครงการ

6.1) ดำรงยุทธจังหวัดปัตตานี

6.2) สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองปัตตานี

7) วิธีดำเนินการ

7.1) รับสมัครผู้เข้ารับการอบรมประชาชนและเยาวชน จำนวน 150 คน ในพื้นที่ อ.เมืองปัตตานี จ.ปัตตานี

7.2) ออกคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบฝึกอบรม

7.3) ประชาสัมพันธ์เพื่อเร่งเร้าให้ชุมชนเกิดความสนใจในกิจกรรมที่จัดขึ้น

7.4) ฝึกอบรมหลักสูตรเยาวชนสัมพันธ์

7.5) รายงานผลการฝึกอบรมพร้อมการประเมินผลการฝึกอบรม

8) การประเมินผลและการตรวจสอบ

8.1) ดำรงยุทธจังหวัดปัตตานี จัดเจ้าหน้าที่ติดตามสังเกตผลการฝึกอบรมและประเมินผลการฝึกอบรม

8.2) สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองปัตตานี ติดตามผลหลังการฝึกอบรมเมื่อสมาชิกเข้าไปอยู่ในชุมชนเพื่อสนับสนุนงานตำรวจ

9) งบประมาณ ได้รับงบประมาณสนับสนุนตามโครงการงานชุมชนสัมพันธ์ ปีงบประมาณ

2542

9.1) ค่าอาหารผู้เข้ารับการฝึกอบรม คนละ 50 บาท/วัน

9.2) ค่าวัสดุ ค่าสอนและอื่น ๆ

10) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

10.1) เป็นการปูพื้นฐานในการที่จะลดปัญหาต่าง ๆ ซึ่งพบในชุมชนที่เปิดการฝึกอบรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาอาชญากรรม ปัญหาเด็กและเยาวชน ปัญหาการจราจร ปัญหาสุขภาพจิตให้โทษ และปัญหาอุบัติเหตุ

10.2) ลดช่องว่างและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับประชาชนในพื้นที่ และผู้เกี่ยวข้อง อันจะส่งผลถึงการสร้างสรรค์ความสามัคคีและความเข้าใจอันดีต่อกัน ซึ่งจะช่วยแก้ภาพพจน์ของตำรวจในแง่ลบต่าง ๆ

10.3) พัฒนาประชาชนและเยาวชนให้เป็นผู้ที่เล็งเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันและทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อส่งผลดีถึงความสงบของชุมชนต่อไป

2. โครงการสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม

1) หลักการและเหตุผล

ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อันเป็นปัญหาพื้นฐานของประชาชน นับได้ว่ามีแนวโน้มที่จะมีปริมาณและทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น แม้ว่าการตำรวจจะได้พยายามเร่งระดมสรรพกำลังและทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่เข้าทำการปราบปรามอย่างจริงจัง แต่ปรากฏว่า ความพยายามดังกล่าวได้ผลในระดับหนึ่งเท่านั้น เนื่องจากมีข้อจำกัดหลายประการ โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับตัวคนร้าย ที่หลบซ่อน แห่ลงมั่วสุม หรือ แผนการก่ออาชญากรรมของคนร้ายยังไม่เพียงพอที่จะทำให้การสืบสวนจับกุมหรือการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของกรมตำรวจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สาเหตุสำคัญประการหนึ่งก็คือยังไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการแจ้งข่าวสารข้อมูลดังกล่าวเท่าที่ควร

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น กรมตำรวจจึงได้พิจารณาจัดให้มีโครงการสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมขึ้นและเพื่อให้ชุดตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในแต่ละสถานีตำรวจนำไปปฏิบัติ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีระบบหรือรูปแบบในการดำเนินงานที่แน่ชัด เพื่อมิให้เกิดความสับสนหรือซ้ำซ้อนแก่การปฏิบัติทั้งนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อไป

2) วัตถุประสงค์

2.1) เพื่อให้ประชาชนเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตำรวจและเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของตำรวจให้มากยิ่งขึ้น

2.2) เพื่อให้ประชาชนตระหนักในหน้าที่ของพลเมืองดีและส่งเสริมในการพิทักษ์ชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่น

2.3) เพิ่มประสิทธิภาพในการสืบสวนหาข่าวเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

2.4) ส่งเสริมความร่วมมือในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชนกับ

ตำรวจ

3) วิธีดำเนินการ

3.1) หลักการและวิธีการ

ในส่วนของสถานีตำรวจ

3.1.1) รับผิดชอบในการสรรหาและคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเป็นสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม โดยให้แต่ละสถานีมีจำนวนสมาชิกได้ไม่จำกัดจำนวน

3.1.2) รับผิดชอบในการจัดให้มีการประกาศเกียรติคุณของสมาชิกผู้มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นในรอบปี

3.1.3) กำกับดูแลการปฏิบัติงานของสมาชิกและเจ้าหน้าที่ตำรวจต่าง ๆ ในปกครอง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง

3.1.4) จัดทำทะเบียนประวัติและเลขประจำตัวของสมาชิก ออกบัตรประจำตัวให้แก่สมาชิก บันทึกผลงานหรือความชอบของสมาชิก

3.1.5) จัดระบบการประสานงานระหว่างสมาชิกกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีโดยชี้แจงให้เกิดความเข้าใจตรงกันทั้งสองฝ่ายว่า จะมีวิธีการแจ้งหรือรับข่าวสารข้อมูลอย่างไร หรือจะกำหนดแนวทางการติดต่อประสานงาน ตลอดจนการรักษาความลับและการให้ความคุ้มครองแก่ผู้แจ้งอย่างไร

3.1.6) สถานีตำรวจจะต้องกำชับและดูแลเจ้าหน้าที่รับโทรศัพท์หรือพนักงานวิทยุให้รับข่าวสารด้วยความสุภาพและให้เกียรติแก่สมาชิกแจ้งข่าว โดยเฉพาะการรับข่าวทางโทรศัพท์สถานีตำรวจจะจัดทำแบบฟอร์มสำหรับการรับแจ้งข่าวว่ารับข่าวจากสมาชิกโดยระบุชื่อหมายเลขสมาชิก สมาชิกจากสถานีตำรวจใด โดยบันทึกชื่อหาและวันเดือนปีที่แจ้งข่าว รวมถึงการแจ้งข่าวของสมาชิกกับหน่วย 191 ของหน่วยงานแต่ละหน่วยงานในสังกัดด้วย

3.1.7) การรับแจ้งข่าวของสมาชิกที่แจ้งข่าวให้กับสถานีตำรวจหรือแจ้งหน่วย 191 นอกพื้นที่ที่สมาชิกได้รับบัตรให้สถานีตำรวจหรือหน่วย 191 ที่ได้รับแจ้งข่าวรายงานผลงานของสมาชิกฯ ให้สถานีตำรวจที่ออกบัตรสมาชิกทราบหรือบันทึกผลงานด้วย

3.1.8) ควบคุมและติดตามผลการปฏิบัติงานของสมาชิกในเขตพื้นที่รับผิดชอบและสมาชิกที่แจ้งข่าวนอกพื้นที่รับผิดชอบทราบ

3.1.9) จัดให้มีการพบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนทัศนคติ หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ระหว่างสมาชิกกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

3.1.10) ให้หัวหน้าสถานีตำรวจเป็นผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานตามโครงการ โดยมีรองหัวหน้าสถานีตำรวจเป็นผู้ช่วย

ในส่วนของ สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม

3.1.11) เมื่อทราบหรือพบเห็นพฤติกรรมต่าง ๆ ที่สงสัยว่ามีผู้กระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรมใด ๆ รวมทั้งเหตุร้ายอื่น ๆ ที่อาจจะเป็นภัยอันตรายต่อสาธารณชน ไม่ว่าจะ เป็นอัคคีภัย วาดกัษ อุบัติเหตุจากรถ หรืออุบัติเหตุอื่น ๆ ให้รีบแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยเร็วที่สุด

3.1.12) ประพฤติตนในฐานะพลเมืองดี โดยการสังเกตการณ์ หรือสอดส่องพฤติกรรมที่ผิดสังเกตของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งมีลักษณะที่น่าจะเป็นภัยต่อส่วนร่วมแล้วรายงานข้อมูลข่าวสารดังกล่าวให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนของตนตามสมควร

3.1.13) สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมทุกนาย จะต้องไม่เรียกร้องสิทธิประโยชน์หรืออ้างอภิสิทธิ์ใด ๆ จากการเป็นสมาชิกดังกล่าวนี้ และจะไม่แสวงหาผลประโยชน์ที่มีขอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

3.2) การฝึกอบรมและการมอบบัตรประจำตัวสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม

3.2.1) ก่อนมอบบัตรประจำตัว สถานีตำรวจจัดการฝึกอบรมโดยให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ อาทิเช่น สถานการณ์อาชญากรรม แผนประทุษกรรมของคนร้าย คำหนี/รูปพรรณคนร้าย การรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว การรายงานหรือแจ้งข้อมูลข่าวสารให้แก่ตำรวจ เป็นต้น โดยใช้เวลาในการฝึกอบรม จำนวน 2 วัน

3.2.2) หัวหน้าสถานีตำรวจทำพิธีแจกบัตรประจำตัวสมาชิกอาสาสมัครแจ้งข่าวอาชญากรรมในวันที่มีการฝึกอบรม มีสมุดทะเบียนบันทึกประวัติและเลขประจำตัวสมาชิกตามแบบที่กำหนดเพื่อการติดตามการบริหารงานต่อไป

3.3) คุณสมบัติสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม

3.3.1) เป็นบุคคลที่มีภูมิลำเนา หรือประกอบอาชีพประจำในเขตสถานีตำรวจที่เป็นสมาชิก

3.3.2) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต หรือบุคคลไร้ความสามารถ หรือผู้ติดขานเสพติด หรือเป็นผู้ไม่พึงปรารถนาของสังคม

3.3.3) ไม่เป็นบุคคลที่เลขต้องโทษในคดีอาญา เว้นแต่ความผิดนั้นได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

3.3.4) เป็นบุคคลที่ประกอบอาชีพสุจริต และพิจารณาจากกลุ่มบุคคลที่สำคัญต่อชุมชนนั้น อาทิเช่น สมาชิกชมรมนักวิทยุสมัครเล่น สมาชิกของมูลนิธิต่าง ๆ พนักงานรักษาความ

ปลอดภัย ผู้นำชุมชนแออัดหรือหมู่บ้านจัดสรร อาจารย์ ผู้ปกครองของนักเรียนนักศึกษาในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในเขตรับผิดชอบ ผู้นำท้องถิ่น เป็นต้น

4) เป้าหมาย

ดำเนินการทุกสถานีตำรวจในจังหวัดปัตตานี

5) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

5.1) ประชาชนที่เป็นสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมจะมีความสำนึกและรับผิดชอบต่อสังคมส่วนร่วมโดยการให้ความร่วมมือกับตำรวจในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

5.2) ประชาชนจะช่วยกันสังเกตการณ์ ให้ข่าวสาร แสดงความคิดเห็น หรือให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

5.3) ช่วยขยายงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจ ให้ครอบคลุมพื้นที่รับผิดชอบได้อย่างทั่วถึง

5.4) ช่วยสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างตำรวจกับประชาชนให้เกิดความแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

5.5) เกิดการรวมกลุ่มของประชาชนในสาขาอาชีพต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรมร่วมกัน

5.6) เพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจ

6) การฝึกอบรม

บรรยายให้ความรู้เป็นรายชั่วโมง ชั่วโมง ละ 1 วิชา มีเนื้อหา ดังนี้

6.1) สถานภาพและปัญหาอาชญากรรมในเขตพื้นที่ ให้ความรู้เกี่ยวกับสถานภาพและปัญหาอาชญากรรมในเขตพื้นที่รับผิดชอบรวมทั้งแผนประทุษกรรมของคนร้าย จะเป็นประโยชน์ทำให้รู้วิธีการกระทำผิดของคนร้าย รู้เรื่องสภาพปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ คือ ลักษณะคดีอาญาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ผลกระทบของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นกับประชาชน เหตุผลและความจำเป็นที่ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและเรื่องอื่น ๆ ที่เห็นสมควร

6.2) กฎหมายที่สมาชิกแจ้งข่าวควรรู้ เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในฐานะผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มีความรู้ ความเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้การช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ได้แก่

6.2.1) ขอบเขตและอำนาจหน้าที่ของประชาชนในการเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตามกฎหมาย

6.2.2) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การจับกุม การตรวจค้นพยานหลักฐาน การเป็นพยาน การรักษาสถานที่เกิดเหตุ และของกลางในคดีพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ที่ประสบภัย เนื่องจากการช่วยเหลือราชการ เป็นต้น

6.3) การสังเกตจดจำ การติดตามและติดต่อแจ้งข่าวอาชญากรรม มุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เข้าใจวิธีการสังเกตจดจำบุคคล สถานที่ ยานพาหนะ เพื่อประโยชน์ในการแจ้งข่าวอาชญากรรม

6.4) การป้องกันอาชญากรรมด้วยตนเอง ให้ความรู้ความเข้าใจการรักษาชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง การรักษาความปลอดภัยในตนเองขั้นต้น โดยมุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เข้าใจวิธีการป้องกันอาชญากรรมที่เกิดขึ้น ดังนี้

6.4.1) การป้องกันตนเองจากคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินที่อาศัย และสถานที่ประกอบการค้า

6.4.2) การป้องกันตนเองจากคดีทำร้ายร่างกาย

6.4.3) การป้องกันตนเองจากคดีทางเพศและการล่อลวง ข่มขืน

6.4.4) การป้องกันเด็กหายและพลัดหลง

6.4.5) การป้องกันการลอบวางระเบิด

6.4.6) การป้องกันอาชญากรรมที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว

6.5) การประสานการแจ้งข่าว ความปลอดภัยของผู้แจ้งข่าว ช่องทางการแจ้งข่าว เช่น การติดต่อสื่อสารโดยทางโทรศัพท์ ทางจดหมาย หรือการติดต่อด้วยตนเอง

สภาพปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่จังหวัดปัตตานี

โดยสภาพทั่วไปแล้วจังหวัดปัตตานีมีสถิติการเกิดคดีอาญาแบ่งได้เป็น 5 กลุ่ม คือ

- 1) คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ เช่น นำผู้อื่นโดยเจตนา ชิงทรัพย์ วางเพลิง ปล้นทรัพย์ เป็นต้น
- 2) คดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกายและเพศ เช่น พยายามฆ่า ข่มขืนกระทำชำเรา ทำร้ายร่างกาย ทำให้ตายโดยประมาท เป็นต้น
- 3) คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน เช่น ลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ชิงทรัพย์ ทำให้เสียทรัพย์ เป็นต้น

4) คดีอาญาที่น่าสนใจ เช่น โจรกรรมรถจักรยานยนต์, รถยนต์ ชักชอกทรัพย์ ฆ้อโกง ทรัพย์ เป็นต้น

5) คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย เช่น ยาเสพติดให้โทษ การพนัน อาวุธปืน เป็นต้น
กองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดปัตตานี ได้รวบรวมผลการปฏิบัติงานประจำเดือน ธันวาคม 2542 และเดือนธันวาคมในปี 2541 ไว้ดังนี้

ตาราง 1 ยอดสถิติคดีของเดือนธันวาคมในปี 2541 และ ปี 2542

คดี	ยอดสถิติคดีของเดือนธันวาคม	
	ในปี 2541 (คดี)	ในปี 2542 (คดี)
- ยาเสพติดให้โทษ	115	121
- ทรัพย์รื้อต่อทรัพย์	49	50
- โจรกรรมรถ	19	35
- ทรัพย์รื้อต่อชีวิต ร่างกายและเพศ	12	15
- อุกฉกรรจ์	5	7

ที่มา : กองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดปัตตานี, 2542

ตารางแสดงยอดสถิติคดีของเดือนธันวาคม ปี 2541 และเดือนธันวาคม ปี 2542 ของกองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดปัตตานี แสดงให้เห็นว่าคดียาเสพติดให้โทษเกิดมากที่สุด รองลงมาเป็นคดีทรัพย์รื้อต่อทรัพย์ คดีโจรกรรมรถ คดีทรัพย์รื้อต่อชีวิต ร่างกายและเพศ และคดีอุกฉกรรจ์ ตามลำดับ ยอดสถิติคดีที่เกิดขึ้นปี 2542 แสดงให้เห็นว่าแนวโน้มของการกระทำผิดกฎหมายทุกประเภทสูงขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะคดียาเสพติดที่เพิ่มขึ้นน่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดคดีในกลุ่มอื่น ๆ ตามมา กล่าวคือ เมื่อประชาชนในชุมชนติดยาเสพติดย่อมก่อให้เกิดปัญหาการลักขโมย การโจรกรรมรถ การข่มขืนกระทำชำเรา และการทำร้ายร่างกายเกิดขึ้น ปัญหา ยาเสพติดจึงเป็นปัญหาที่เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องดำเนินการป้องกันและแก้ไขอย่างเร่งด่วน

นอกจากปัญหาข้างต้นแล้วในพื้นที่จังหวัดปัตตานียังมีปัญหาคาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดจากการใช้รถใช้ถนนไม่ถูกต้องอีกด้วย ถึงแม้สถิติที่เกิดขึ้นจะไม่สูงนักเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่น ๆ แต่ก็ได้สร้างความเสียหายให้กับชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เช่น สถิติจรรยาประจำเดือนธันวาคม พ.ศ 2542 เกิด 13 คดี มีผู้เสียชีวิต 7 คน บาดเจ็บสาหัส 4 คน บาดเจ็บธรรมดา 2 คน ทรัพย์สินเสียหายประมาณ 293,000 บาท นอกจากนี้ยังมีการจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการจราจร (พ.ร.บ. จราจร) จับกุมผู้กระทำความผิดได้

765 ราย ผู้ต้องหา 765 คน คิดเป็นค่าปรับจำนวน 161,640 บาท ส่วนพระราชบัญญัติรถยนต์
 จับกุมผู้กระทำความผิดได้ 1,710 ราย ผู้ต้องหา 1,710 คน คิดเป็นค่าปรับจำนวน 329,470 บาท
 (กองกำกับการตำรวจจราจรจังหวัดปัตตานี, 2542) ปัญหาอุบัติเหตุจราจรดังกล่าวเกิดจากสาเหตุหลาย
 ประการ ได้แก่ การขับขี่ยานพาหนะด้วยความเร็วสูงและความประมาท การเสพยาและยาบ้า ขาด
 ความชำนาญในการขับขี่ยานพาหนะ อุปกรณ์ประกอบรถไม่ครบและบางส่วนชำรุด เช่น ไฟเลี้ยว
 เบรก ฯลฯ

จากข้อมูลดังกล่าวตำรวจจึงได้วางมาตรการในการแก้ไขปัญหาและวางนโยบายในการ
 ปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

- 1) กวดขันจับกุมยานพาหนะที่มีส่วนประกอบไม่ครบถ้วน ตลอดจนการปฏิบัติคดี
 พระราชบัญญัติจราจร
- 2) ประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือจากประชาชนในการใช้รถใช้ถนนให้ถูกต้องจราจร
 ตลอดจนความผิดทางกฎหมาย และการสูญเสียจากอุบัติเหตุ ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และวิทยุเสียงตามสายของเทศบาลเมืองปัตตานี
- 3) อบรมให้ความรู้แก่เยาวชนและประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมายที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์
 เข้าปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

การดำเนินงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดปัตตานีได้เน้นผลการดำเนินการโดย
 พิจารณาข้อมูลทางสถิติคดีที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้คดีลดน้อยลง ด้วยการจัด
 อบรมให้ความรู้แก่เยาวชนและประชาชนในพื้นที่เป้าหมายในเรื่องยาเสพติดให้โทษ การใช้รถใช้
 ถนนอย่างปลอดภัย และเพื่อให้การป้องกันปราบปรามเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตำรวจชุมชน
 สัมพันธ์ยังได้จัดอบรมสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมขึ้น รวมทั้งให้ความรู้เรื่องกฎหมายเบื้องต้น
 สำหรับประชาชนด้วย